

חסד דעתיק. וממשיך בהמאמר ¹דנהה פסוק זה הוא הפסוק השני מהי"ז פסוקים (סוב פסוקים) שאומרים קודם ההקפות, וצריך להבין אתה מהי"ע אמירת פסוקים אלו קודם ההקפות וסדר הפסוקים, דאחר אתה הראת לדעת גו'7, אומרים לעושה נפלאות גו'. וע"פ המבואר לעיל מובן, דהשייכות לפסוק זה לענין ההקפות היא דאורייתא, והביאור הבעש"ט, הפירוש ברזין דאורייתא וברזין דרזין דאורייתא, והביאור שבוה בתורת חסידות חכ"ד ע"י נשיאי חכ"ד באופן דיתפרנסון מיני'8.

וביאור הענין הוא (כמבואר בהמאמר שם), דנהה אמר"ז9: גודלים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאלו במעשה שמים וארץ, כתיב:10; אף (יד) יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואלו במעשה ידיהם של צדיקים כתיבו מכו לשבתך פעלת ה' מקדש אדני-י כוננו ומופרש בחוס'12, אע"ג דמסיים קרא וימיני טפחה שמים א"כ הרחי כתיב, מ"מ בחד מעשה ליכא אלא ידא, אבל במעשה צדיקים בחד מעשה כמו ביהמ"ק כתיב חבתי ידים, ומוסיף בהמאמר, דאיתא¹³, חביב בית המקדש לפני המקום, שכשברא הקב"ה את עולמו לא בראו אלא במאמר שנא'14, כדבר ה' שמים נעשו וגו' וכשבה ביהמ"ק כבי, פעולת לפני שנא'15, פעלת ה'. ומביא ע"ז בהמאמר פירוש מהר"מ אלשיך (תלמיד האר"י ז"ל)16 כי הואר (פעולה) יורה על דבר עצמי ועיקרי מאד, והיינו דמע"ב הוא ע"י מאמר, בעשרה מאמרות נברא העולם, ועד שבמאמר אחד יוכל להבראות¹⁷, שהדבור הוא בא מהארה לכלד ולא עצם, וכמאר"ז18: לא בעמל ולא שניעה ברא הקב"ה את עולמו, אבל מעשה צדיקים ממשיכים בחי' עצמית, ומבאר ע"ז בהמאמר, דאף שבריאה יש מאין היא רק בחיק הבורא, אמנם אופן ההתהוות הוא בדרך העלם, שהאין המהוה את היש מתעלם ומסתתר מהיש המתהווה. שוהו החילוק בין יש מאין לעליה ועלול, דבעליה ועלול הרי העליה היא בגילוי בחיש, משא"כ ביש מאין, הרי האין המהוה את היש מתעלם ומסתתר, מהיש המתהווה. אבל מעשה צדיקים ממשיכים בחי' עצמית ובגלוי, וזהו גודלים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דבמעשה שמים וארץ אף שווא חד ידא, מה שהאין נמצא בהיש באופן העלמי, ואילו במעשה צדיקים, שממשיכים המשכה עצמית ובגלוי, כתיב כהו שתי ידים שווא גילוי ממש, ופעולת הצדיקים הי"ע המקדש, במאמר ושכנתו בתוכם¹⁹, בחוד כאו"א משרא²⁰, דכאו"א משראף נעשה משכן ומקדש לו ית'.

7) ואחתנו ד, לה. 8) תקי"ז סוף ת"י. 9) כתובות ה, א. 10) ישעי' מח, יג. 11) בשלח טו, ז. 12) כתובות שם ד"ה דאילו. 13) מכלילא בשלח שם. 14) חללים לג, ו. 15) בשלח שם. 16) לתהלים לא, כ. 17) אבות רפ"ה. 18) ב"ר ג, ב. ועוד. 19) תרומה כה, ח. 20) של"ה טס, א. ונכ"מ.

לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. ומביא בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה משנת תש"ד², לפני ארבעין שנין נדע"פ מאמר רז"ל³ שעד ארבעין שנין לא קאי אינש אדעתו דרבי, מוכן, שעכשיו בשנת הארבעין יש במאמר היכולת להיות קאי אדעתו דרבי, ע"י יגעת ומצאת⁴, את פרש"י על הפסוק, בראשונה לא נברא מלאך כשעשא⁵ לנפלאות הללו; השמים והארץ השמש והירח. ומבואר בהמאמר, דטעם הדבר מה שרש"י מזכיר את השמש והירח ולכאורה המה נכללים בצבא השמים, ומדוע מפרט רש"י [דאם רצונו להביא נבראים פרטיים, הי' צריך להביא עוד הבבה נבראים שנבראו לפני השמש והירח ואחריהם], הוא לפי שכללות ענין הבריאה היינו, כללות סדר ההשתלשלות (מוגדר במקום זמן), וזהו מה שמביא רש"י שמים וארץ ושמש וירח, דשמים וארץ זהו כללות ענין המקום, ושמש וירח הם כללות ענין הזמן (כמ"ש⁶ והיו לאותות ולמועדים גו'). וצריך להבין מהו"ע הנפלאות שבעשיית שמים וארץ ושמש וירח, והנה לכאורה הי' אפשר לומר, דחידוש הפלא שמים וארץ ובראית השמים והארץ והשמש, נהווה בדרך יש מאין, שווא רק בחיק הבורא ולא בחיק הבראים. אבל זהו רק ביאור על מה שאומרים לעושה נפלאות גדולות בחור שבת הילול, כי הבריאה יש מאין היא רק בחיק הבורא. אבל כאשר אומרים לעושה נפלאות גדולות לבדו, שהכוונה בזה היא שגם אצלו ית' הם כביכול נפלאות גדולות נע"ד דרו"ש שאין בעל הנם מכיר בנסו, אינו מוכן, כי כל הנפלאות הגדולות הללו הם רק צנבנינו (הנבראים) אבל אצלו ית' כלא חשיב, א"כ צ"ל מהו"ע אומר לבדו.

ומבאר בזה בהמאמר, ע"פ מה שמביא אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, בשם הבעש"ט נ"ע, בפירוש פסוק זה, שכל עשיותיו של הקב"ה, הם נפלאות גדולות, וגודל הפלאים הוא לבדו היודע. וזהו מה שממשיך בכתוב, כי לעולם חסדו, ולמ"ד כלים דז"א דאצילות (כ"י בגי' ז'), שנעשים נר"ן צבני"ע, שנמשכים לעולם, לעולמות ב"ע, ובהם על ידם היא המשכת חסדו ית', רב חסד דעתיק, והיינו דהחידוש בפירוש הבעש"ט על פרש"י הוא, דלפי פירוש רש"י הנפלאות הם רק עניני יש מאין, ולפי פי' הבעש"ט הנה כל עשיותיו ית', גם אלו שהם יש ממש או אין ממש הם נפלאות גדולות, והדוגמא לזה הוא כי לעולם חסדו קאי על ע' כלים דז"א דאצילות, שנעשים נר"ן צבני"ע, והם בבחי' נפלאות גדולות, כי בהם וע"י היא המשכת חסדו ית', רב

1) חללים קלו, ד. 2) סה"מ תש"ד ע' 48. 3) ע"ז ה, ב. 4) מגילה ו, ב. 5) בראשית א, יד. 6) נדה לא, א.

המשכה זו באו"ה היא בבחי' מקיף, כלכל, ולכן הקרבת הע' פרים היא בסוכות, דסוכה ענינה הוא מקיף. משא"כ בשמיני עצרת, דעצרת יש בו ג' פירושים. הא' לשון הכתוב והב' לשון אסיפה וקיבוץ. ג' לשון מלכות וכמו יורש עזר, זה יעצור בעמי, דכל הג' פירושים, הנה תוכנם הוא, מזה שבשמע"צ חו"ע הקליטה, הנה אז בא ונגלגל אני ואחה במה שתמצא, פר אחד איך אחד, שאז נמשך לישראל בחי' המשכה פנימית. דוהו במה שנמצא באופן של שריים, שמורה על המשכה פנימית ועצמית, וכמבאר בכ"מ²⁵, שענין השריים שבחכית אין שבוקע רק מעט חו"ה מורה על מליך ותוקף החכית, ועד"ו יובן למע' דענין השריים מורה על התוקף והעיקר המשכה עצמית ופנימית כו'. וזהו גם מה שאומרים בראו ונגלגל כו', דלשון גלגל הוא לשון טוב ומקיף, והחידוש הוא שבשראף נמשך בחי' המשכה פנימית, וזהו ג"כ מה שהמטות שבוכות אומרים: הללו את ה' כל גוים, שבחיהו כל האומים²⁶, דאו ושמה"ת, שאז נמשך לאוה"ע שהיא המשכה פנימית בבחי' מקיף, משא"כ בשמע"צ לזרים אתר²⁷, ויתירה מזו, דישראף ולמלא כלחודיהו²⁸, וזהו כי לעולם חסדו, שנמשך חסדו ית', רב חסד דעתיק.

ויה"ר שעי' מעשינו ועבודתנו בכלל, ובפרט בלימוד העיניים בחורה ובפנימיות התורה, ובחורף נשיאי חב"ד, ובאופן כפי שהנשיא רוצה, שהנשיא הוא הכל, דעי"ז נעשה יחוד נפלא שאין יחוד כמותו של הלומד תורת הנשיא, ועם מי שפועל שלימוד תורת הנשיא, עם הנשיא שמצווה ללמוד תורת החסידות. הנה זה פועל בעולם שיהי' כי לעולם חסדו, המשכה בחי' חסד דעתיק, דעתיק כולו ימין, כנודע²⁹ שעתיקא קדישא לית עי' גבינו והוא בבחי' עינא מקיחא כו'. ובקרב ממש, באים ביחד עם משיח דדקנו, לארצנו הקדושה, ושם גופא - פירושלים עיר הקודש, ושם גופא - לחר הבית, בגאולה האמיתית והשלימה ובמהרה בימינו ממש.

(25) ראה סידור רמז, סע"ד ואילך. (26) חהלים ק"ז, א. (27) משלי ה, יז.
 ראה שמו"ר סס"ו, כג. (28) ראה חז"ל, א. יעוד. (29) ראה חז"ל קנפ, א. כ.

וזהו לעושה נפלאות גדולות לבדו, דנפלאות גדולות הם לא רק השמים והארץ והשמש והירח כפרשי', שקאי על הבריאה יש מאין, אשר האיך מתעלם ומסתתר מהיש'. אלא דכל עשיותיו של הקב"ה, הם נפלאות כפירוש הכעש"ט, שעני"ז נמשך המשכה עצמית ונגלגל בעולם.

ואומרים פסוק זה קודם הקמות, והוא הפסוק השני מהפסוקים שאומרים קודם הקמות דהנה כללות ענין הפסוקים שקודם ההקמות, הוא שמביאים טעמים על השמחה דשמע"צ ושמה"ת. ופסוק ראשון הוא אתה הראת לדעת, די עצמות א"ס ב"ה האָסט זיך באוויזען אז מען זאל זיך וויסן, כי הוי' הוא האלקים אין עוד מלבדו²¹, שהם ב' אופני ועיני השגה בהשגות אלקיות, הא' הוא ההשגה דהוי' ואלקים כולא חד, והב' הוא ההשגה דאין עוד ומשחי השגות אלו יכול האדם לעמוד על ידיעה זו דכל עשיותיו של הקב"ה הם נפלאות, ואשר נפלאות אלו, הם באמת למעלה מההשגת האדם, ורק הוא לבדו ית' יודע גודל הנפלאות.

ולחנן השייכות דכל ה"ץ לשמע"צ ושמה"ת דוקא, אשר אז דוקא אומרים הפסוק לעושה נפלאות גדולות לבדו. הנה יובן זה עפי' מה דאיתא במדרש²², משל למך שעשה סעודה ו' ימים ויומן כל בני אדם שבמדינה, לאחר שעברו ו' ימי המשתה, אמר לאוהבו כבר יצאנו ידינו בא ונגלגל אני ואחה במה שתמצא, כן אמר הקב"ה לישראל ביום השמיני עצרת תהי' לכם באו ונגלגל במה שתמצאו פר אחד איך אחד, הוינו כי בכל ו' ימי החג מקריבים ע' פרים נגד ע' אמות, אבל בשמע"צ פר א' לישראל, ומדייק בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה ביהשמע"צ (הא') דשנת תש"ח²³, דבהתבשר משמע, שהפר אחד לישראל, הוא מה שנמצא ממה שנשאר מהע' פרים. וכפי שהוא בהמשל, שעושה הסעודה לאוהבו ממה שנשאר מהשאר. ולכאורה אי"מ איך אפי"ל שלישראל נותנים מה שנשאר מאו"ה? גם מזה ע' נגלגל, שהוא לשון בלתי רגיל לכאורה גבי סעודה. אך הענין הוא, דהנה כללות עבודת האדם היא, לפעול בכל העולם שסביבו, היינו כבר את הניצוצות שבעולם. ולזה הי' ענין ביהמ"ק, שהיו בו הניצוצות שקופים אטומים שעל ידם יצאה אורה לעולם, לפעול בכל העולם שיהי' מוכר ומבורר ומוכן ומוכשר לבירורים. וזהו ענין הע' פרים שהקריבו במקדש, כדי להכשיר את או"ה לעבודת הבירורים, עד שיהי' באופן שהגוים יביאו את בני' כמנחה בכלי טהור²⁴. אמנם

(21) כפירוש אדה"ו - תובא במאמר שם. וראה לקו"ש ואחזק השמ"ג ס"ו.
 (22) ראה במדב"ר פכ"א, כד. ועוד. (23) סח"מ ח"פ ע' 23. (24) ישעי' סו, כ.